

gos könyvtári hálózatba belépjenek, sok esetben közgyűjteményi jellegüket kellett újfent bizonyítaniuk: azt, hogy közszolgáltatásokat nyújtó könyvtárak és nem (vagy nem csak) múzeumok, halott könyvraktárak. Ez a folyamat ma sem zárult még le sajnos minden tekintetben.

A nemzeti kultúrának, az írott kulturális emlékezetnek átmentőiként, egyenrangú örzőiként köszöntöm önöket, s e mai kon-

ferencián kívánok sikeres együttgondolkodást, az idők újfajta kihívásaira választ találó, sikeres együttműködések létrejöttét, és azt, hogy az ezeket is lehetővé tévő döntéshozók irányába alapos, konstruktív, előrelépést hordozó javaslatok szülessenek.

Boka László
tudományos igazgató
OSZK

Egyházi könyvtárak a 21. század elején

Ezzel a címmel rendezett szakmai konferenciát az EKE március 25-én az Országos Széchényi Könyvtárban, melynek fővédnöke a Magyar Könyvtárosok Egyesülete volt. A rendezvényen nemcsak az egyházi könyvtárak munkatársai vettek részt, hanem szép számmal érdeklődtek egyéb könyvtárakban dolgozó kollégák is.

Nem véletlenül, hiszen az elhangzott előadások egy része éppen arra a speciális helyzetre világított rá, melyben az EKE tagkönyvtárai működtek és működnek, a magyar könyvtári rendszerben elfoglalt helyünket vizsgálták, más részük pedig arra a kérdésre válaszolt, hogy hogyan tudunk megfelelni a 21. század kihívásainak, amelyek tagadhatatlanul új helyzet elé állítottak bennünket.

A múltba való visszatekintés (Ásványi Ilona) is azt a célt szolgálta, hogy identifikálni tudjuk önmagunkat, hiszen néhány évtizeden keresztül a diktatúra éveiben nem volt valódi helyünk a magyar könyvtárak rendszerében annak ellenére, hogy az egyházi a legrégebbi könyvtártípus. Ebben az időszakban előtérbe került a múzeumi funkció, miközben a könyvtári szolgáltatások csak korlátozottan működhettek. Kényszer szülte helyzet volt, hogy akkoriban „tudományos szakkönyvtáraknak” minősítettük magunkat, noha sem a működtetés, sem a finanszírozás tekintetében nem tudtunk megfelelni egy tudományos szakkönyvtárral szemben támasztható igényeknek.

A törvénykezés sem szabályozta a rendszerben elfoglalt helyünket, az első olyan könyvtári törvény, melynek hatálya az

egyházi könyvtárakra is kiterjedt 1997-ben született.

A rendszerváltást követően változott a helyzetünk, és számban is gyarapodhatunk, hiszen az egyházak által működtetett, valamint alapított felsőoktatási intézmények könyvtárai is bekerültek a rendszerbe, sőt igen előkelő helyet foglalnak el azon belül. Erre nagyon jó példa a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára (Török Beáta), ahol egy valóban 21. századi könyvtár működik, és melynek a főiskoláéhoz igazodó arculata és az ottani színvonalas rendezvények jó szolgálatot tesznek a könyvtár jó hírnevének biztosításában, éspedig nemcsak a hallgatók körében.

Az egyházi és világi könyvtárak együttműködésének jó példáját a debreceni Méliusz Juhász Péter Könyvtár igazgatójának (dr. Kovács Béla Lóránt) előadásból ismerhettük meg. A Méliusz Juhász Péter Könyvtár megyei és városi funkciókat is ellát, és a város nagy kiterjedése, sajátos településszerkezete rendkívül nehéz feladatokat ró az intézményre. A városnak és a vonzáskörzetéhez tartozó tanyavilágnak vannak olyan részei, ahol 10-20 km távolságra van a legközelebbi könyvtár. Ezeknek a területeknek a könyvtári ellátását részben szociális intézmények, de túlnyomó részt gyülekezetek közreműködésével lehet biztosítani. Ezekben a peremkerületekben a gyülekezetek és egyházi intézmények segítségével nélkül lehetetlen volna a könyvtári szolgáltatások biztosítása.

A gyülekezetek egy részében maguktól is megvan a hajlandóság arra, hogy kultu-

rális missziót is vállaljanak, ezek közé tartozik a debreceni Nagyerdei Református Gyülekezet (tipikusan értelmiségi közösség), mely jól működő gyülekezeti könyvtárat működtet önkéntes alapon, elsősorban annak érdekében, hogy a lelki épülést szolgáló irodalommal lássa el az érdeklődőket. Erről Kerti Péterné számolt be.

Az előttünk álló új kihívások közé tartozik – elsősorban a műemlék könyvtárak esetében – a turizmus igényeinek a kielégítése, kiállítások, tudományos és ismeretterjesztő rendezvények szervezése. Ezek újszerű feladatok, melyeknek az ellátása tőlünk is új szemléletet, hozzáállást kíván, hiszen versenyhelyzetbe kerültünk nemcsak az olvasókért, de a látogatókért vívott harcban is. Balogh Ferenc az egri Főegyház-megyei Könyvtár példájával illusztrálta ezeket az új feladatokat.

Baranya Péter arról számolt be, hogy hogyan, milyen lépésekben jöttek létre azok az adatbázisok, amelyek szerencsére már szinte mindnyájunk rendelkezésére állnak. A fejlesztések során könnyebb helyzetben voltak a felsőoktatási könyvtárak, amelyek más egyetemi, főiskolai könyvtárakkal közösen építették ki adatbázisaikat. Ezen a téren a leghatékonyabbnak az integrált könyvtári rendszerek alkalmazása bizonyult. Az egyházi könyvtárak több ilyen integrált rendszerben vesznek részt (ez függ attól is, hogy mely egyetemekkel, nagyobb intézményekkel vannak szoros kapcsolatban). Ilyenek a Corvina, a Huntéka, a Mokka. Ez utóbbi országos közös katalógusban csak a debreceni Református Kollégium Nagykönyvtára érdekelt. Számunkra leg-

lényegesebb az Unitas közös egyházi katalógus, mely 34 egyházi könyvtár 1.200.000 rekordját tartalmazza.

Rendkívül tanulságos volt Kővécs Ildikó előadása is, aki rávilágított arra, hogy a pályázati lehetőségeknek milyen szerepük volt abban a felzárkózási folyamatban, melynek során jelentősen csökkentettük a világi könyvtárakkal szembeni hátrányunkat. Leghatékonyabban az NKA pályázatok segítik munkánkat (állományvédelem, eszközbeszerzés), de említést érdemel a Márai program is (állománygyarapítás), melyben igen sikeresek voltunk és vagyunk. Az EU-s pályázatok (TIOP, TÁMOP) nagyobb volumenű eszközbeszerzést, jelentős képzések megvalósítá-

sát, integrált könyvtári rendszerek kialakítását, nagyobb adatbázisok létrehozását tették lehetővé azon könyvtárak számára, melyek ezzel a lehetőséggel éltek. Ezek a pályázati lehetőségek (a jelentős mértékben megemelt közgyűjteményi támogatással együtt) biztatóak, elmúlni látszanak a korábbi bizonytalan működési feltételek. Úgy tűnik, van előrelépés, vége van az egy helyben topogásnak, körvonalazódik jövőképünk, optimisták lehetünk. Látjuk, hogy a magyar könyvtári rendszerben van helyünk, számolnak velünk. Ez jó érzéssel töltött el mindnyájunkat.

Löffler Erzsébet
Főgyűházmegyei Könyvtár, Eger

MKE

„A könyvtár szociokulturális funkciói – életmód, életminőség” Országos Könyvtári Stratégiai Műhelynap

2014. 01. 28-án a Magyar Könyvtárosok Egyesülete országos stratégiai műhelynapot tartott annak érdekében, hogy a kistélepüléseken működő közkönyvtárak és iskolai könyvtárak meghatározzák helyüket és szerepüket a helyi társadalmak rendszerében, és felvázolják saját jövőképüket.

FŐ TÉMAKÖRÖK

A könyvtárral szemben támasztott szociális igények. Első kérdésként vetődött fel, hogy mi az a mikrokörnyezet, amelyben a könyvtár működik, és melyek a könyvtárhasználók és helyi közösségek, civil szervezetek igényei a könyvtárakkal szemben?

Szó volt az **akadálymentes könyvtárról**. Jelen esetben nemcsak a fizikai akadály-

mentesítésről, hanem az infokommunikációs akadálymentesítésről is. A fizikai akadálymentesítés nagyjából jól megoldott, az infokommunikációs hozzáférés kevésbé. Szó volt arról is, hogy melyek a könyvtár feladatai az alapkompenciák (írás-olvasás) és a digitális írástudás fejlesztésében.

A könyvtár szerepe a társadalmi esélyegyenlőtlenségek csökkentésében. A témával kapcsolatban a következő kérdések merültek fel:

- Milyen esélyegyenlőtlenségekre vagyunk felkészülve?
- Melyek a szociális hátrányokkal nagyobb mértékben érintett lakosságot ellátó könyvtartípusok, válhat-e maga a könyvtár rendszersegítő közösséggé?